

HUKUKİ BİLGİLER MECMUASI

Sahip ve Başmuharriri :

Paris Hukuk Fakültesi Doktoru

AVUKAT

Milâsli GAT FRANKO

Tahrir Heyeti

Fuat Hulâsi B. Temyiz Mahkemesi
âzasından

Sabri Şakir B. Ad V. Hukuk İşleri
Müdürü

Mustafa Reşit B. İstanbul Hukuk Fa.
Müderrislerinden

Ahmet Refik B. İstanbul İcra Reisi

Ahmet Samim B. İstanbul Hukuk Fa.
Müderrislerinden

M. Şarl Kroza. İstanbul Hukuk Fa.
Müderrislerinden

M. Aşıl Mester. Paris Hukuk Fa.
Müderrislerinden

M. Şavgran. Paris Hukuk Fa. fahri
Müderrislerinden

M. A. Salem. Hukuku Düvel Mecmu-
ası tahrir heyetinden.

Bahir B. Kavanin ihzârı komisyonu
âzasından.

Mehmet Talât B. Avukat

M. A. Bilyoti. Paris Hukuk Fakül-
tesi Doktoru.

Adres: Galata, Bahtiyar han Avukat Gat Franko Beyin yazıhanesi

Telefon: Beyoğlu 3009

Bir nüshanın bedeli 35 kuruştur

Bir senelik abonemanı Posta ücretiyle beraber
400 kuruştur

Türkiye harici için 500 kuruştur

İSTANBUL

KÂĞITÇILIK ve MATBAACILIK ANONİM ŞİRKETİ

1929

bileümle ahkâmı ve şartlarını ihtiva eden ve binaenaleyh senet mahiyetinde addolunabilen mektuplar hakkında mahkemei temyizîn içtihadı doğru olabilir. Muameleyi ispat maksadı ile tanzim edilmiyen mektuplar, senet olmadığından ve iki tarafın bütün şartlarını ihtiva etmesi lâzım gelmediğinden bunlara karşı dermeyan edilen iddiaların şahitle ispatı mümkündür.

Hulâsa, fikrimize göre de bir mektup. münhasıren bir muameleyi ispat etmek üzere tanzim edilmiş ise, senet demek olduğundan buna karşı muamelenin, mektupta mezkûr olmıyan şarta muallâk olduğu şahitle ispat olunamaz. Fakat muameleden sonra tesadüfen muameleden bâhis olarak yazılmış mektuplar, ancak mahkeme haricinde tahriren yapılmış bir ikrar hükmündedir ve usulü hukukiye kanunumuzun 236 ıncı maddesi mucibince hâkimi ikna etmek şartı ile delil teşkil eder. Binaenaleyh diğer taraf hâkimin kanaatini sarsmak için bu nevi yazılara karşı şahit ikame edebilir.

Hukuk Fakültesi müderrislerinden
MUSTAFA REŞİT

İsviçrede
Tahsilâtın tevzii

İcra Reisi:
Ahmet Refik

İsviçre icra hükümleri tetkiklerinden

— 8 —

Tahsilâtın tevzii

Menkul ve gayrı menkul malların, alacakların haczi hususunda icraî gaye nakte tahvil ve alacaklıları tatmindir. Gerek bu suretle ve gerek borçlunun tediyeyle vaki tahsilât alacaklara kâfi ise mes'ele pek basit bir surette halledilmiş demektir. Halbuki cebrî icrada ekseriya tahsilât alacaklara kâfi gelmez.

Bu hal tevziatta şüphesiz ihtilâfları, itirazları tevhit eder. Bunun için bütün hüsnüniyet sahibi alacaklıları tatmin edebilecek ve borçluların muvazaa tarikına tevessül suretiyle, doktor [Yeger] in dediği gibi samandan adam göstererek suiniyetle hareketlerine mâni olmak için her devlet icraî mevzuatında bu bapta esaslı hükümler teemmül ve tayin etmiştir. İcra reis ve memurları bu hükümlere tevfikân vazifelerini yaparlar ve bu suretle adalet temin edilmiş olur.

Alacaklara kâfi gelmiyen tahsilâtta esas garame yani mevcut naktin alacak nispetinde tevziidir.

Mevcut icraî kanunlar hükümlerine göre garamenin istisnalarını imtiyaz, hakkırûçhan, hacizde takaddüm, ve tahsis kaideleri teşkil eder. İcra kanunumuzun faslı mahsusu hakkırûçhan ve muhtelif kanun ve nizamlar, muhtelif imtiyazları ve icra canununun (123), ve ilâve olan (35) inci maddeleri ve hukuk usulü muhakeme kanununun (464) üncü maddesi hacizde takaddüm ve tahsis hakkında hükümleri ifade eder.

Malûm olan ve şerh ve tafsili mevzuumuz haricinde bulunan bu hükümlere mukabil İsviçre federal icra kanunuyla muhtelif kanunlarında hükümler vardır ki bunları: kanunen muayyen imtiyazlar ve rûçhanlar, hacizde derece usulü ve nihayet butlan iddiası olarak telhis edebiliriz.

Her iki kanun hükümlerinde esas itibariyle bariz farklar mevcut olduğu gibi bu hususlardan mütevellit ihtilâfların mercii halli itibariyle de tehalüf görülür. Bizde (123) üncü madde Fransız kanunundan mülhem olarak tanzim edilmiş ve oradaki (Refere) denilen hâkimin takdir salâhiyeti icra reisine verilmiştir.

İcra reisi de hâkim olmak itibariyle takdir salâhiyeti muvafık olmasına ve bu suretle aslen Fransız sistemine tevafukuna rağmen bizde icra kararlarının kabili temyiz olmaması noktasından bilhassa naktin tevziine dair verdiği kararların kat'iyeti mahzurdan salim görülemez.

İcra kararları hakkında iştikâ tarikından başka müracaat mercii kanunen musarrah olmadığı halde mahkemelerin bu kabil müddeiyatta kendilerini salâhiyettar görmeleri ve Temyiz mahkemesinin de bu içtihadı kabul etmesi bu mahzura bir derece çare telâkkisiyle zaruri addolunabilir.

İsviçrede (Teftiş makamı - L'autorité de surveillance) bizdeki icra reisine muadil ve hâkim olduğu halde tevziattan mütevellit ihtilâfların mercii halli esas olarak mahkeme gösterilmiştir. Bu da pek muvafıktır. Butlan iddiaları da mahkemeye arzolonabilir.

Şu birkaç satırla iki kanun arasında bu husustaki esaslı farklara işaret ettikten sonra İsviçrede tahsilâtın icra dairelerince ne suretle tevzi olunacağına dair hükümlere atfınazar edelim.

Butlan iddiaları diğer bir makalemizin mevzuunu teşkil edecektir.

Federal kanunun (Haciz tarikiyle takibat) hakkındaki üçüncü babının dördüncü faslı (La distribution des deniers) nukudun tevziine dair hükümleri camidir.

(144—150) numraları altında (7) madde bu bapta maksadı temin eylemiştir.

İcra dairesinin eline geçen nakit mukabili tahsilât tabiri daha âm olduğundan makalemizde bu kullanılmıştır.

(144) üncü maddede zikredildiği üzere [bir hacizdeki bütün mallar satıldıktan sonra nakit tevzi edilir. Muvakkat tevzi her vakit yapılabilir. Satış ve tevzi masrafları hasılatın eveliminde ayrılır. Hasılatı safiye alacaklılara işlemiş faiz ve icra takibat masrafı dahil olarak alacakları miktarına kadar tevzi olunur.

İcraî haczi muvakkatlara (Saisie provisoire) ait miktar emanet veznesine (La caisse des dépôts et consignations) yatırılır.

[Satış bedeli alacaklıların malûplarına kâfi gelmediği takdirde (l'office) icra memuru ikinci derecedeki hâciz hakkına hâlel getirmeksizin haczi ikmal eder ve bu suretle yeniden haciz olunan malları ayrıca talebe hacet olmaksızın süratle satar. Müddetlere riayet olunmaz. M. 145]

Hâciz hakkına hâlel gelmemek kaydı kanunun kabul ettiği esas itibariyle mühimdir.

(110) uncu maddede görüldüğü uzre birinci haciz tarihinden itibaren otuz gün zarfında diğer alacaklıların haciz talebi aynı seri dahilinde toplanır ve iştiraki intaç eyler. Otuz gün sonra vukubulan talepler de aynı şekilde ve müteakıp dereceyi teşkil etmek üzere toplanır ve bunlar için de yeniden haciz yapılır. Mahcuz mallar birinci seriyi teşkil eden alacaklıları tatmin ettikten sonra fazla kalırsa ikinci dereceyi teşkil eden alacaklılara verilir. Hulâsa otuz gün ile mukayyet bir derece usulü kabul edilmiş olup butlan iddiası, imtiyaz ve rüçhanlar müstesna olarak bu usul mutlaktır. Her derecedeki alacaklılar mahcuzun satış bedelinde garameye dahil olurlar. (219)uncu maddede muayyen tertip ve hükümler şüphesiz nazara alınır ki (146)ıncı maddede buna işaret edilmiştir.

(145) inci madde mucibince satış bedeli alacağa kâfi gelmediği takdirde icra memurunun borçlunun başka malını resen haczederek talep sepkine ve müddet müruruna hacet kalmaksızın satabilmesine mukabil o malı o sıra haczedenden ikinci derecedeki hacizlerin kanunen haiz oldukları imtiyaz hakkına hâlel gelmez. Maddedeki mezkûr kayıt bu noktaya işaretir.

[Satış bedeli bütün alacaklılara tamamen kâfi gelmediği takdirde ofis alacakların derecesini tayin eder, alacaklılar iflâs hakkında cari (219)uncu madde mucibince sıraya geçirilir. İlk üç derece için haciz talebi tarihi esas ittihaz olunur. M. 146]

İcra memurunun hâcizlerin sırasını tayin etmesi hususu maddede (etat decollocation) ile ifade edilmiştir ki buna alacaklıların derecelerini mübeyyin tevziat bordrosu diyebiliriz.

[Tevziat bordrosu ofis tarafından hıfzolunur ve suretleri de alâkadarlara tebliğ edilir M, 177].

İsviçre icra dairelerinde bütün işler matbu nümunelerle yapıldığından tevziat bordrosunun matbu nümunesini görelim:

Seri No.	Tevziat bordrosu	İcra dairesi
Mahcuzun satış bedeli		
Teminatın « «		
Alacaklı		
Tevdi tarihi		
. tarihinde ikame olunan dava neticesinde		
. mevkii file konulan		
yekûn frank		

Tevziat

İcra dairesi, alacaklı, borç, faiz, masraf, yekûn, matlup, zimmet serlâvhaları altında muhtelif sütunlar.

(146) ıncı maddede zikrolunan (219) uncu maddede merhunun bedelinden mürtebine mümtazen ve müteaddit rehinlerde alacaklar nispetinde verileceği, gayrimenkul rehin ile temin olunan alacaklar derecesi ve teminatın faiz ve teferruata şumulü rehlin şekline göre hallolunacağı tasrih edildikten sonra teminatsız alacakların veya teminatlı olup ta teminat bedeli alacağa kâfi gelmediğinden dolayı mütebaki matlupların bilûmum mallar bedelinden tevziat sırası esas olarak beş sınıf tayin ve hizmetçilerin, yazıhane memur ve müstahdemlerinin ve amelenin aylık ve ücretleri ve patronların ve vasıların hukukî vaziyetlerine göre talep olunan haklar ve saire hakkında mufassal esaslar tasrih olunmuştur.

İcra memuru tevziat bordrosunu bu tafsilâta tevfiқан tanzim ve her alacaklının sırasını ve alacağı miktarını tayin eder.

Bizde bu tevziat icra zabıtnameleri veya hesabıcarı defterleri üzerinde yapılır. Alâkadarlara tebliğ mecburiyetini kanunumuz tasrih etmemiştir. İcra dairelerimiz de teamülen muhtıra ile veya müracaat halinde alâkadarlar taksimden haberdar edilir ki malûm mevat ve ahkâmı kanuniyeye istinaden icra reisine müracaatle taksime itiraz

olunabilir. Bu da müddetle muayyen değildir. Reis bu bapta kararını verir ve her alâkadar buna ancak bir defa itiraz edebilir. Tahsilâtın tevziine dair muamele çok mühimdir. Fevren tevzi üzerine itiraz vukuu ve reisin kararla tevzi şeklinin tebdili muhtemel olup bu kabîl ahvalde icraen istirdat tarîkına müracaat olunur. Hulâsa tevziatın sureti icrası hakkında esaslı kaideler lüzumludur. İsviçre sisteminde alâkadarlar için iki müracaat mercii vardır. Atideki maddede musarrah olduğu üzere birincisi mahkemedir.

[Her alacaklı bordro suretinin kendisine tebliği tarihinden itibaren on gün zarfında icranın vukubulduğu mahal mahkemesinde alâkadarlara karşı bordronun feshini talep edebilir. M. 148]

Mahkemeye müracaat mutlaktır. Tasnifin tarzına, imtiyaz ve rûçhana ve butlan esasına istinat olunabilir. Meselâ rehin hakkı var mıdır? derecesi nedir? bunlar itirazın esasını teşkil edebilir.

İkincisi teftiş makamıdır. Buraya müracaatı şikâyet tarikiyle ve mukayyet olarak vaki olabilir.

Bunun da müstenidi federal mahkemesinin bir kararıdır. Alacaklı mücerret alacağına mûtaallik olarak bir tashih iddiasını sadece şikâyet şeklinde bu makama dermeyan edebileceği bu kararda tasrih edilmiştir. Meselâ hesap sehvi aynı suretle kabili tashih olmak lâzımdır.

Gayrimenkule taallûk eden hususlarda da gayrimenkullerin nakte tahvili hakkındaki nizamname ile emirnameler hükümleri caridir.

Federal icra kanunu hükümlerinin güzelce tatbiki için federal mahkemesinin talimatlar, emirler vermeğe salâhiyeti yine bu kanunla mansustur. Tevziat bordrosu hakkında mahkemeye müracaat dava şeklinde olmasına göre usulü mühakeme kavaidine tevfiқан cereyan eder. Bittabi mafevk mahkemesine müracaat hakkı ve temyizen tetkikat icrası tabiidir.

Teftiş makamına müracaat halinde ise diğer tarafın istimaıyla bu makamın verdiği karar da kabili temyizdir.

Bu muameleler belki icra işlerinin biraz uzamasını mucip olabilirse de alacaklıların haklarını muafaza noktasından esaslı adli teminat olarak kabul edilmiştir. Satış bedeli alacağa kâfi gelince tevziat bordrosu bittabi itirazlı bir mahiyet irae etmez. Bedelin alacaklara kâfi gelmemesi halinde ise alacaklılar kısmen veya tamamen haklarını alamıyacaklarından ayrı bir hukukî vaziyet tahassül eder ki buna semeresiz haciz denilir. İsviçrede muayyen hususlarda icra emirlerine itaatsizliklerin mucip olduğu cürüm mahiyetindeki cezalar haricinde borç için hapis usulü olmadığından semeresiz haciz için suiniyet sahibi borçlular aleyhine müeyyedeler düşünülmüştür. Bunun en mühimi rey hakkından mahrumiyettir.

Gerek bu cezanın tayini ve gerek kanunu medenimizde gördüğümüz bazı hususların ifası için semeresiz haciz halinde alacaklılara izharı aciz vesikası verilir. Bu vesikanın hukukî mahiyetini de atideki madde gösterir:

[M. 149 — Hacze iştirak etmiş olan her alacaklı alamadığı miktarı matlubu için edayı deyinden izharı aciz vesikası alır.

Bu vesikanın 82 inci madde mefadınca alacağın kabulünü tazammün eder ve alacaklıya (271) inci maddenin beşinci numarasıyla (285) inci maddede zikredilen hakları verir.

Alacaklı bu vesikanın tebliği tarihinden itibaren altı ay zarfında yeni bir tediye emirnamesine lüzum olmaksızın icraya devam edebilir.

İzharı aciz vesikasıyle tevsik edilmiş olan alacak için borçlu faiz vermekle mükellef değildir. Borçlu makamına kaim olarak faiz vermeğe mecbur müşterek borçlular ve kefiller ve diğer hakkı rücu sahibi olanlar faizin tazminine borçluyu icbar edemezler.

Borçluya karşı alacak müruruzamana oğramaz. Bilâkis alacaklı alacağını terekenin intikalinden sonra bir sene zarfında talep etmezse mirasçılara karşı müruru zamana oğrar.]

İzharı aciz vesikasının (82) inci madde mucibince alacaklıya verdiği hak, borçlunun itirazı halinde zimmetinin beri olmasını ispat

lüzumundan ibarettir ki bu da teslimat, takas ve mahsup, ibra, hibe ve miras gibi bir sebebi hukukiye istinat edebilir. Aksi takdirde borçlunun itirazı mesmu olmaz.

(271) inci maddenin beşinci fıkrası mucibince alacaklının bilâhare haberdar olduğu mallarına takyidatsız derhal haczi ihtiyatî talebine esas olur.

(285) inci madde de butlan iddiasına matuftur ki izharı aciz vesikasını hamil olan alacaklı borçlusunun iptali mucip muamelelerinin iptalini talabe salâhiyettar olur.

Maddenin son fıkrasında mirasçılar hakkındaki bir senelik müruruzaman mes'elesine de kanunu medenimizin 539, 546, 563 üncü maddeleriyle birlikte mütalea etmek icap eder.

Mirasçılar müteveffanın hak ve vecibelerine malik ve müteveffanın borçlarından şahsan mes'ul olurlar, meğerki kanunî müddet zarfında miras reddedilmiş ola.

Defter tutma muamelesinin devamı müddetince de terekenin borçları hakkında icraca takibat yapılmaz. Alacaklı bu şerait dahilinde mirasçılara bir sene zarfında müracaat etmezse hakkı mutalebe sakit olur.

İzharı aciz vesikasının ailevî vaziyette tesiratını görmekteyiz. Ezcümle kanunu medenimizin (460) inci maddesinde yazılı olduğu üzere müteveffanın borcunu ödeyecek malı bulunmadığı icra vesikasıyla tahakkuk eden forundan birini mahfuz hisesinin yarısından mahrum edebilir.

Bu ve emsali hükümler herkesin vecibesini hüsnüniyetle ifa etmesini teminen mevzu müeyyedattır. Nihayet borcun verilmesi veya verilemeyecek kadar borç yapılması ile muhitinde bile düşündürücü tesirleri muciptir.

Kanun alacaklıya da atideki vecibeyi tahmil eylemiştir:

[Tamamen alacağını alan alacaklı borç senedini makbuzuna işaret ederek borçluya vermekle mükelleftir. Alacağını kısmen almış olan

alacaklı senedi muhafaza eder. İcra dairesi senede baki kalan alacağı yazar veya salâhiyettar daire marifetiyle tasdik ettirir. Gayrimenkul satışlarında ofis irtifak hakları, gayrimenkul mükellefiyetleri ve rehin hakları noktasından lâzımgelen terhinatı ve tapo sicilline yapılması muktazı şerhleri yaptırır. M. 150].

Bu madde hükmü kanunun (67, 73, 149) uncu maddeleriyle alâkadar olup bu da mütebaki alacağın tahsili hakkında yeniden icra talebinde tediye emirnamesine ve borçlunun itirazına ve semeresiz haczin verdiği haklara mütedairdir. ve evelce tavzih olunmuştur.

İstanbul İcra Reisi

Hâkim oğlu

AHMET REFİK

**Kanunu medenî ve
Borçlar Kanunu
Tetkiklerinden :**

**İstanbul sabık
Avukatlarından
H. R. SALEM**

Türk hukukuna göre meskûkâtı ecnebiye üzerine vücut bulan borçların sureti tediyesi

**Belçika, Fransa, İtalya ve İsveçre içtihadatı
mehakimi ile mukayese**

[Bu mekale Jurnal dö Durva Enternasyonalde Fransızca olarak intişar etti. Pek âlim ve tanınmış bir hukukşinas olan Metr Salemin bu makalesinin büyük bir ehemmiyeti haiz olduğu cihetle tercümesini muvafık bulduk.] « G. F. »

1 — 4 Teşrinievel 1926 tarihinde mevkii mer'iyete girmiş olan borçlar ve yeni ticaret kanunlarının neşredilmezden evel Türkiyede rayici kanunî bulunan bir paranın medyunu borcunu Türk parasiyle ve hangi piyasa fiatiyle tediye edebileceği mes'elesinin Türkiyede